

Žádost pachtýře o úpravu pachtovného soud první stolice k námitkám propachtovatelů zamítl. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc soudu první stolice, by, vyčkaje pravomoci, dále jednal a znovu rozhodl. Důvody: Stěžovatel žádal o úpravu pachtovného, proti čemuž se odpůrci bránili tím, že stěžovatel od 1. prosince 1932 má slevu od propachtovatelů na nájemném z 1 měřice 50 Kč, takže prý úpravou tou po 1. říjnu 1932 nastala změna v pachtovném a proto se nemůže na pachtovné stěžovatelovo vztahovati cit. vládní nařízení. Soud první stolice názor propachtovatelů schválil. Rekursní soud má za to, že propachtovatelé nemohou na sebe vztahovati předpis § 1 vl. nař. čís. 164/1933 sb. z. a n., neboť tím, že propachtovatelé svým přípisem ze dne 1. prosince 1932 slevili svým pachtýřům ze starého pachtovného 50 Kč z jedné měřice, nelze říci, že bylo pachtovné nově sjednáno. Rekursní soud má za to, že se propachtovatelé takovýmto způsobem snaží obejít cit. vládní nařízení. I když pachtýř slevu 50 Kč ze starého pachtovného odrazil a nižší pachtovné zaplatil, přece podle názoru rekursního soudu se tím nevzdal nároku na slevu podle cit. vl. nař., pokud tato sleva by byla vyšší než sleva skutečně poskytnutá. Že by pachtýř byl výslovně prohlásil, že se vzdává nároku na slevu pachtovného, bude-li zákonným předpisem nařízena, se ani netvrdí. Nelze připustiti, by propachtovatel, zvěděv o chystané zákonné slevě na pachtovném, předešel svou dobrovolnou třeba sebe nepatrnější slevou účinnost zákonných předpisů tvrzením, že jeho sleva je sjednáním nového pachtovného. Vždyť při správnosti názoru soudu první stolice by se muselo uznati za sjednání nového pachtovného i to, kdyby propachtovatel na míře slevil třeba jen 1 Kč. Tím však by se citované vládní nařízení úplně minulo cílem, což nemohlo býti úmyslem vlády.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Názor rekursního soudu, že v prosinci 1932 nebylo pachtovné znovu ujednáno, jest správný a vývody dovolacího rekursu nebyl vyvrácen. »Ujednání pachtovného« předpokládá, že obě strany měly volnost rozhodovati o pachtovním poměru, takže záleželo na nich, chtějí-li nabízené nebo žádané pachtovné přijmouti či odmítnouti. Pachtýři, jsouce platnou pachtovní smlouvou vázáni, se však nemohli volně rozhodnouti, jak vysoké pachtovné chtějí platiti, nýbrž záleželo jen na vůli propachtovatele, jakou slevu z ujednaného pachtovného chce jim poskytnouti, a s tím, co jim slevil, museli se spokojiti. Nejde o ujednání stran, nýbrž o jednostranný úkon propachtovatele.

Čís. 13365.

Přípustnost pořadu práva pro nárok pragmatikálního úředníka na bývalých soukromých císařských statcích v Čechách, jenž byl pravoplatným nálezem ředitelství statků degradován a ze služby bez nároku na pensi propuštěn a jenž se domáhá na československém státu na základě úmluvy mezi republikou Československou a republikou Rakou-

skou ze dne 30. listopadu 1923 (ratifikované a vyhlášené pod čís. 187 sb. z. a n. na rok 1931) určení, že se jeho propuštění ze služeb na bývalých císařských statcích stalo neprávem a že byl neprávem degradován, a placení pense.

(Rozh. ze dne 15. března 1934, R I 14/34.)

Žalobce byl od 15. září 1892 pragmatikálním úředníkem na bývalých císařských, nyní státních statcích nepřetržitě ve služebním poměru až do 31. října 1913, kdy byl ze služeb těch propuštěn. Žalobce tvrdil, že se jeho propuštění stalo neprávem a neodůvodněně, že byl nezákonným zmatečným řízením propuštěn, když byl před tím stejným postupem degradován. Žádost o obnovu nebyla připuštěna, ačkoliv v době, kdy byl disciplinární nález vydán, byl žalobce duševně chorý. Podle úmluvy mezi republikou Československou a republikou Rakouskou ze dne 30. listopadu 1923, která byla ratifikována republikou Československou 14. května 1931 a vyhlášena ve sb. z. a n. dne 10. prosince 1931, čís. 187 sb. z. a n., přísluší žalobci se zpětnou platností od 16. července 1920 pensijní požitky, které činí měsíčně 2.000 Kč. Žalobou, o níž tu jde, domáhal se žalobce na československém státu, by bylo uznáno právem, že se propuštění žalobce ze služeb bývalých císařských statků stalo neprávem, že neprávem stala se i jeho degradace a že žalovaná strana jest povinna vyplatiti mu na zadrženém služném, resp. na zaopatřovacích požitcích včetně drahotních i jiných přídavků a příbytečného, nejméně 288.000 Kč, jakož i platiti mu nadále výslužné, příslušející mu podle norem pro bývalé zaměstnance na bývalých císařských statcích. Soud první stolice odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva. Důvody: Podle služební instrukce generálního ředitelství ze dne 12. prosince 1894 čís. 4781 vztahovalo se císařské nařízení ze dne 10. března 1860, čís. 64 ř. zák. na úředníky na býv. čís. statcích a vztahuje se tedy na ně i služební pragmatika podle zákona ze dne 25. ledna 1914 čís. 15 ř. zák., takže tito úředníci jsou postaveni na roveň úředníkům státním, kteří však samostatným pořadem práva žalobu proti státu podati nemohou. Úmluva mezinárodní, které se dovolává žalobce, nemůže o sobě poskytnouti uplatňovanému nároku žalobcovu pořad práva, takže žalobce samostatně proti žalovanému státu vystupovati nemůže. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, bez ohledu na odmítací důvod o žalobě dále po zákonu jednal. Důvody: První soud odmítl žalobu z úřadu pro nepřípustnost pořadu práva, vycházející z nesporné skutečnosti, že žalobce byl pragmatikálním úředníkem na býv. čís. statcích a tu že podle služební instrukce generálního ředitelství nejv. fondu ze dne 12. prosince 1894 čís. 4781 vztahovalo se císařské nařízení ze dne 10. března 1860 čís. 64 ř. z., jednající o disciplinárním řízení proti státním úředníkům a sluhům i na úředníky býv. čís. statku. Z toho dovodil první soud, že se tedy na ně vztahuje nyní i služební pragmatika podle zákona ze dne 25. ledna 1914 čís. 15 ř. zák., takže tito úředníci jsou postaveni na roveň úředníkům státním, kteří však

samostatným pořadem práva žalobu proti státu nemohou podati. Leč napadené usnesení přehlíží, že zmíněnou instrukcí byla vyslovena platnost citovaného cís. nař. z r. 1860 jen potud, pokud v instrukci té nejsou předpisy odchylné, a že právě pokud se týče orgánů povolaných prováděti řízení disciplinární, má instrukce zvláštní předpisy a nepodrobují úředníky cís. statků disciplinární komisi státních úředníků, nýbrž ředitelství statků a nadřízenou instancí ustanovuje generální ředitelství nejvyšších fondů. Z toho plyne, že právě, pokud se příslušnosti disciplinární týče, má instrukce předpisy odchylné a nemůže tedy nastati příslušnost disciplinární komise pro úředníky správní, pragmatikální. Tím jest však zároveň zjevno, že o žalobcově nároku proti Československé republice rozhodovati nejsou povolány úřady správní a že jde o nárok proti státu, jež podle zákona ze dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n. uplatňovati může pořadem práva, ježto nejde jen o přezkoumání rozhodnutí úřadů správních, které v mezích své příslušnosti pořadem stolic rozhodly, naopak rozhodnutí pro nepřislušnost odepřely dle nálezu vrchní disciplinární komise při ministerstvu zemědělství ze dne 2. října 1923. Na tom nemohla nic změnit ani úmluva mezi republikou Československou a Rakouskou o rozdělení odpočivných a zaopatřovacích požitků bývalých pragmatikálních zaměstnanců správy jmění druhdy vázaného pro rod Habsbursko-Lotrinský, neb jeho pobočnou větev ze dne 30. listopadu 1923 uveř. pod čís. 187/1931 sb. z. a n. Tam totiž stanoveno jen, že budou převzata ona pensijní břemena, jež souvisejí s nemovitostmi onoho jmění, a jest rozhodným pro převzetí výplaty odpočivného a zaopatřovacího požitku poslední služební místo pragmatikálního zaměstnance. Zdali ovšem bude v souzeném případě předpoklad pro přiznání platu žalobci ve smyslu čl. 2 cit. smlouvy, jest právě již věcí samého rozhodnutí sporu, neboť dle dosavadního právního stavu žalobce nárok na pensi nemá, byv disciplinárním nálezem ředitelství cís. statků v Praze ze dne 31. října 1913 z trestu ze služby propuštěn dnem 31. října 1913 a vyslovena ztráta všech služebních práv a nároků i pense, kteréžto rozhodnutí nabylo právní moci, ježto rekurs prozatímního opatrovníka žalobcova byl rozhodnutím generálního ředitelství soukr. a rod. fondů císařských ve Vídni ze dne 8. dubna 1914 zamítnut. Žádost o obnovu disciplinárního řízení a vyměření pense byla generál. ředitelstvím ve Vídni zamítnuta. Ježto se žalobce pragmatikálním úředníkem státním ani dle oné mezistátní smlouvy nestal, jest příslušný krajský soud civilní v Praze podle zák. ze dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n. k rozhodnutí o tom, zda přes platné disciplinární propuštění žalobce ze služeb právoplatným nálezem disciplinárním má nárok proti žalovanému státu pro uplatňovanou zmatečnost disciplinárního nálezu, ježto podle tvrzení žaloby se prý dopustil zpronevěr v době duševní nepřítomnosti a za této choroby jeho vedeno v jeho nepřítomnosti řízení disciplinární bez zastoupení jeho v něm. To vše cestou správní uplatňovati žalobce nemůže. Pořad práva není vyloučen, poněvadž nejde o státního úředníka pragmatikálního, který by spadal pod služební pragmatiku podle zákona ze dne 15. ledna 1914 čís. 15 ř. z. a tedy přezkoumání zachování zákonných předpisů v řízení disciplinárním řádnými soudy není vyloučeno.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Žalobce, který až do roku 1913 sloužil jako pragmatikální úředník na soukromých císařských statcích v Čechách a byl kárným nálezem ředitelství těchto statků ze dne 12. února 1913 degradován a potom nálezem téhož ředitelství ze dne 31. října 1913, potvrzeným nálezem generálního ředitelství těchto statků ze dne 8. dubna 1914 ze služby bez nároku na pensi propuštěn, domáhá se na československém státu na základě úmluvy mezi republikou Československou a republikou Rakouskou ze dne 30. listopadu 1923, jež byla ratifikována a vyhlášena pod čís. 187 sbírky z. a n. z roku 1931, placení pense, tvrdě, že kárné nálezy o degradování a propuštění bez nároku na pensi nejsou po právu a jsou zmatečné. Marně se dovolací rekurent brání tomu, že rekursní soud uznal v této věci pořad práva za přípustný. Žalobce nebyl jako zaměstnanec na soukromých císařských statcích, i když byl pragmatikálním úředníkem, úředníkem státním, ve službách státu a ve služebním poměru k státu, pročez tu dvorního dekretu ze dne 18. srpna 1841 čís. 555 sb. z. s., podle něhož pohledávky úředníka za státem, které se odvozují ze služebního poměru ke státu, jest vyříditi pořadem správním, nelze použití a žalobní nárok, pokud jde o placení pense z pořadu práva není vyloučen. Na tom nic nemění zmíněná mezistátní úmluva, neboť jí podstata a povaha žalobcova nároku na placení pense změny nedoznala. Co se týče určovací části žalobního žádání, by bylo uznáno, že se žalobcovo propuštění ze služeb na bývalých císařských statcích stalo neprávem a že neprávem také byl žalobce degradován, ani tu pořad práva není vyloučen. Jde, jak rekursní soud případně uvedl, o kárné nálezy ředitelství, pokud se týče generálního ředitelství císařských statků, nikoli o kárné nálezy disciplinárních úřadů správních a služební poměr, jehož se nálezy týkaly, nebyl s úkoly veřejnými spojen. Žádaný přezkum těchto nálezů není soudu odňat (srovnej sb. n. s. 3123, 6236).

Čís. 13366.

Třebaže zrušovacímu usnesení rekursního soudu nebyla vyhrazena pravomoc, a třebaže bylo rekursním soudem nařízeno další šetření, při němž by nebylo lze se obejít bez slyšení účastníků, není dovolací rekurs podle druhého odstavce § 527 c. ř. s. nepřipustný, netýká-li se nařízené šetření již otázky v původním usnesení řešené, nýbrž jiné otázky.

Předpis § 105 ex. ř. se vztahuje jen na o b y t n é místnosti, kterých dlužník nezbytně potřebuje pro sebe a pro členy své rodiny ve společné domácnosti s ním žijící, nikoliv na místnosti v nemovitosti podléhající vnucené správě, jichž dlužník používá k provozu živnosti.

V takovém případě jest na vnuceném správci, aby, po případě se souhlasem soudu (§ 112 ex. ř.) učinil opatření, by povinný dal přiměřené odškodnění za používání takových místností, nebo, kdyby se zdráhal, místnosti uvolnil za účelem jinakého zpeněžení.

(Rozh. ze dne 16. března 1934, R I 144/34.)